

Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce

Jarovnice

a

stratégia hospodárskeho a ekonomického rozvoja obce

roky 2014 - 2030

Obsah

Zoznam obrázkov.....	5
Zoznam tabuliek.....	6
Zoznam grafov.....	7
Zoznam symbolov a skratiek	8
Slovník termínov	9
1 VŠEOBECNÁ CHARAKTERISTIKA OBCE.....	10
1.1 Geografická charakteristika obce	10
1.2 Prírodné podmienky	11
1.3 História obce	13
2 SOCIO-EKONOMICKÁ ANALÝZA.....	16
2.1 Demografia a demografický vývoj v obci.....	16
2.2 Občianska vybavenosť a infraštruktúra v obci.....	19
2.2.1 Technická infraštruktúra	19
2.2.2 Sociálna, zdravotná a kultúrna infraštruktúra.....	22
2.3 Ekonomika obce.....	23
2.3.1 Ekonomika obce	23
3 SWOT ANALÝZA OBCE JAROVNICE	27
3.1 SWOT analýza rozvojového potenciálu a ekonomickej situácie	27
3.2 SWOT analýza vzdelávania, kultúry a športu	29
3.3 SWOT analýza občianskej vybavenosti, sociálnej a zdravotnej vybavenosti	30
3.4 SWOT analýza environmentu a cestovného ruchu.....	31
4 ROZVOJOVÁ STRATÉGIA OBCE.....	33
4.1 Rozvojová stratégia v oblasti rozvoja potenciálu ľudských zdrojov a ekonomickej situácie	33
4.2 Rozvojová stratégia v oblasti vzdelávania, kultúry a športu	34
4.3 Rozvojová stratégia v oblasti občianskej, sociálnej a zdravotnej vybavenosti.....	35

4.4	Rozvojová stratégia v oblasti environmentu a cestovného ruchu.....	37
5	FINANČNÝ PLÁN.....	38
5.1	Rozdelenie financií na programovacie obdobie 2014 – 2030	38
6	ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE PHSR.....	39
6.1	Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie	39
6.2	Harmonogram realizácie.....	40
6.3	Monitorovanie a hodnotenie	44
	ZÁVER.....	46
	ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	49
	Prílohy	50

Zoznam obrázkov

Obrázok 1 Erb Obce Jarovnice	14
Obrázok 2 Vlajka obce Jarovnice	15

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1	Rozdelenie jednotlivých typov regiónov na úrovni NUTS 3 v SR [4]	24
------------------	--	----

Zoznam grafov

Graf 1 Medziročný nárast a pokles obyvateľstva v obci Jarovnice vyjadrený	16
Graf 2 Vývoj počtu obyvateľov v obci Jarovnice v rokoch 2003 – 2013	17
Graf 3 Porovnanie ukazovateľa indexu starnutia s celoslovenským priemerom	17
Graf 4 Vývoj obyvateľstva z hľadiska produktívneho a predproduktívneho veku	18
Graf 5 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva v obci	18

Zoznam symbolov a skratiek

%	per cento – stá čiastka celku, stotina
a i.	a iné
cca	približne, asi
CR	cestovný ruch
ha	hektár
CHA	chránený areál
JV	juhovýchod
JZ	juhozápad
km	kilometer
m ²	meter štvorcový
napr.	napríklad
NR SR	Národná rada Slovenskej republiky
oby.	obyvateľstvo
resp.	respektíve
SAŽP	Slovenská agentúra životného prostredia
stor.	storočie
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
t. j.	to jest
tzv.	takzvaný
ÚPSVaR PO	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Prešov
Z. z.	zbierka zákonov

Slovník termínov

ZUJ základná územná jednotka SR. V zmysle vyhlášky Federálneho štatistického úradu a Federálneho ministerstva pre technický a investičný rozvoj č. 120/1979Zb. o priestorovej identifikácii informácii §2 a §5; cit. „Základnou územnou jednotkou sa rozumie taká priestorová jednotka, ktorá sa pre výkon štátnej správy už ďalej nečlení.⁸⁾ Územný obvod každej základnej územnej jednotky sa môže tvoriť súhrnom niekoľkých územno-technických jednotiek

NUTS Základom pre vymedzenie plánovacích regiónov je ich klasifikácia nazývaná „Nomenklatúra územných štatistických jednotiek.“ („Nomenclature des Unitées Territoriales Statistiques" – NUTS). Je zavedená Štatistickým úradom Európskej komisie ([Eurostat](#)) v spolupráci s národnými inštitútmi pre štatistiku, v prípade Slovenska Štatistickým úradom Slovenskej republiky. V SR sú určené úrovne NUTS (ako štatistické jednotky) na základe opatrenia Štatistického úradu SR a jeho akceptácie EUROSTAT-om.

1 VŠEOBECNÁ CHARAKTERISTIKA OBCE

1.1 Geografická charakteristika obce

Obec Jarovnice sa nachádza na juhozápade okresu Sabinov v povodí rieky Malá Svinka. Podľa zákona NR SR č. 221/1996 Z. z. o územnom a správnom usporiadaní Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, prináleží záujmové územie **Prešovskému kraju, okresu Sabinov**.

Podľa platnej systematizácie SR v obec Jarovnice patrí do:

NUTS I: Slovensko

NUTS II Východné Slovensko

NUTS III: Prešovský samosprávny kraj

NUTS IV: okres Sabinov

NUTS V: obec Jarovnice

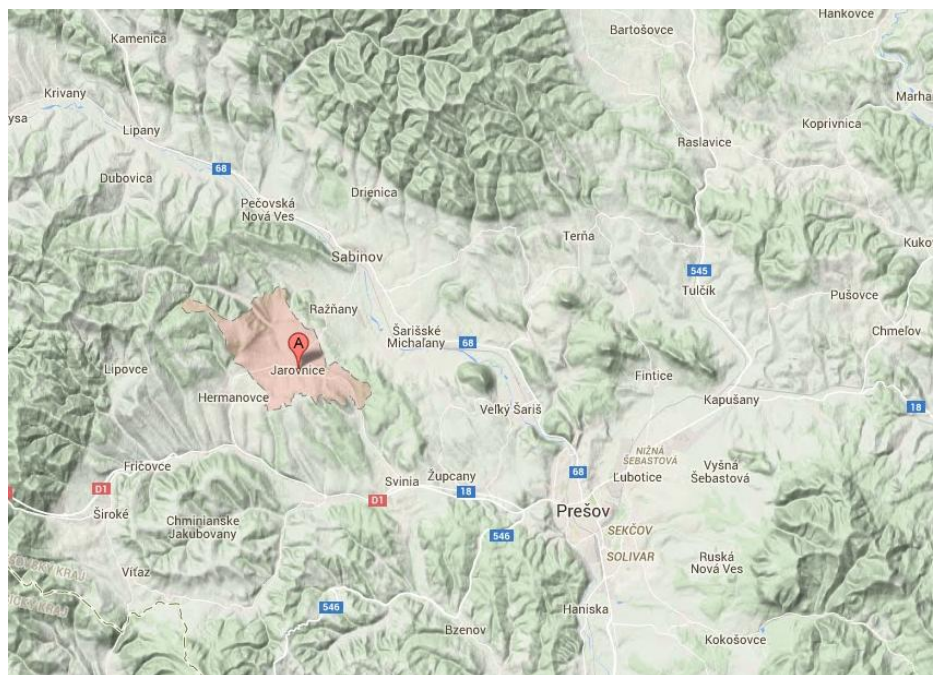
Pre katastrálne územie obce Jarovnice sú platné nasledovné parametre:

Názov obce	Jarovnice
Skratka	JR
Kraj	Prešovský samosprávny kraj
Okres	Sabinov
Kód ZUJ	524603
Katastrálna výmera	14602640 m ² [1]

Územie má prevažne obdĺžnikový tvar s dlhšou osou v smere severozápad – juhovýchod v dĺžke cca 9,5 km. Maximálna šírka v smere juhozápad – severovýchod je okolo 4 km. Západnú a sčasti i južnú hranicu vymedzeného územia tvorí vzájomná hranica okresu Prešov a Sabinov. Zo severu obec susedí s katastrálnymi územiami obcí Uzovské Pekľany, Uzovský Šalgov, Ražňany, Ostrovany, z juhu obce Svinia, Lažany, Daletice a Chminianská Nová Ves, zo západu s obcou Hermanovce. Riešeným

územím v Pláne hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Jarovnice je celé katastrálne územie Jarovnice a Močidl'any.

Podľa regionalizácie CR v Slovenskej republike patrí územie regiónu Šariš, ktorý je zaradený medzi regióny 2. kategórie¹.

Zdroj: Google Maps

1.2 Prírodné podmienky

Obec Jarovnice je typickou poľnohospodárskou obcou, má charakter potočnej obce pri hradskej so založenou sieťou dopravnej a technickej infraštruktúry. Priestorovo usporiadanie obce pozostáva z obytného územia, zmiešaného územia centra obce, výrobného, rekreačného a ostatného územia.

Na základe regionálneho **geomorfologického členenia** je katastrálne územie obce začlenené nasledovne:

Sústava	Alpsko-Himalájska
Podsústava	Karpaty
Provincia	Západné Karpaty
Subprovincia	Vonkajšie západné Karpaty

¹ 2. kategória predstavuje regióny s národným významom v strednodobom a dlhodobom horizonte

Oblasť Podhôrno – magurská

Dva celky 1. Šarišská vrchovina

2. Bachureň

Nadmorská výška stredu obce je 422 m. n. m..

Z hydrologického hľadiska územie obce patrí do čiastkového povodia Hornádu, základného povodia Svinky a je odvodňované jej ľavostranným prítokom – tokom Malá Svinka, ktorá pramení v pohorí Bachureň, v nadmorskej výške 910 m. n. m.. Tok Malá Svinka preteká intravilánom obce Jarovnice juhovýchodným smerom a príberá miestne málo významné dva pravostranné a jeden ľavostranný prítok.

Podľa režimu odtoku sa vodné toky v území obce zaradzujú do vrchovinnno-nízinnej oblasti s dažďovo snehovým režimom odtoku. Najvyššie vodné stavy sú v mesiacoch február – apríl, najnižšie v mesiaci september.

Obec Jarovnice patrí z hľadiska všeobecnej **klimatickej klasifikácie** do mierne teplej klimatickej oblasti s priemernou teplotou v júli 16 °C a s priemerným počtom menej ako 50 letných dní za rok. Priemerná teplota vzduchu v januári sa pohybuje od -5 do -6°C, priemerná teplota v júli je cca 18°C. Priemerný ročný úhrn zrážok dosahuje 600 – 700mm. Maximum zrážok pripadá na mesiace január, február, marec, apríl, máj a december, naopak minimum na mesiace júl a október. Z hľadiska ochrany vodných zdrojov, sa na území nachádza pásmo hygienickej ochrany 2. stupňa podzemných vôd, ktoré prechádza severným cípom katastrálneho územia Močidlany.

Podľa fyto geograficko-vegetačného členenia je územie obce zaradené do dubovej zóny, horskej podzóny, flyšovej oblasti, okresu Šarišská vrchovina. Fauna širšieho okolia patrí do spoločenstiev Západných Karpát od bezstavovcov, cez obojživelníky a avifaunu po cicavce. Zo zástupcov vzácných druhov sa tu vyskytuje orol krikľavý, orol skalný, sova dlhochvostá, tetrov obyčajný, tesár čierny a i.. Cicavce sú zastúpené výskytom jelenej a diviačej zveri. Vyskytuje sa tu aj vlk obyčajný. Nachádzajú sa tu aj rôzne iné živočíšne druhy ako kačice, zajace, bažanty, sysel', srnčia zver a ďalšia skupina živočíšnych druhov, ktorá je typická pre urbanizovanú krajinu ako bociany biele, lastovičky, myši, potkany a i.

V katastrálnom území obce sa z národnej siete chránených území nenachádza žiadne chránené územie, rovnako sa tu nenachádzajú ani územia zaradené do súvislej

európskej siete chránených území NATURA 2000. Celé katastrálne územie je evidované v 1. stupni ochrany.

V širšom okolí sa nachádzajú prvky regionálneho systému ekologickej stability okresu Prešov a to:

1. Regionálny biokoridor Torysa
2. Regionálny biokoridor Svinka
3. Regionálne biocentrum Bachureň

1.3 História obce

Osídlenie priestoru obce je evidované v neolite, odkiaľ pochádzajú aj slovanské hrobové nálezy.

Obec patrila začiatkom 13. stor. Bankovi. Spomína sa už v roku 1260 v majetku Merša Jána zo Svinie. Prvá zmienka o obci je z roku 1262, keď ju kráľ Belo IV. daroval Meršemu, synovi Benedikta.

Začiatkom 14. stor. tvorila dve osady – Vyšné a Nižné Jarovnice, ktoré do 15. stor. splynuli a patrili Berzeviczyovcom, v 17. stor. Szinyeovcom, v 18. stor. Péchyovcom a v 19. stor. Szinyeovcom, kde pôvodní obyvatelia boli roľníci, ovocinári a výrobcovia dreveného náradia.

Obrázok 1 Fotka obce Jarovnice rok 1932 [3]

Nehnutel'né pamiatky obce:

- Hrob s náhrobníkom Pavol Szinyei-Merse
- Rímskokatolícky kostol sv. Antona Pustovníka
- Hradisko Varhegy a Kaštieľ

Symboly obce

Obrázok 2 Erb Obce Jarovnice

Erb obce

V červenom štíte zo striebornej pažite medzi dvomi striebornými, postavenými, ostrím privrátenými radlicami, lemešom a čerieslom vyrastajú tri zlaté klasy vpredu čierny, zadnými nohami vyhadzujúci býk so zlatou zbrojou.

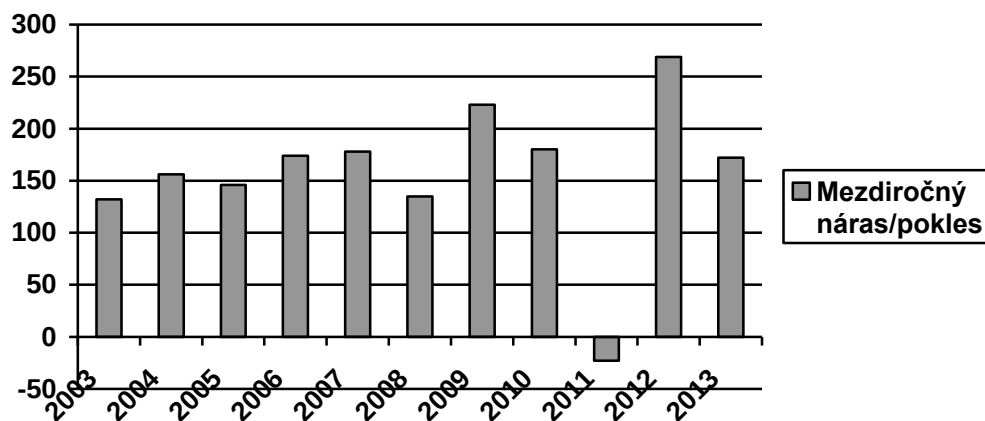
Obrázok 3 Vlajka obce Jarovnice

Vlajka obce pozostáva zo štyroch pozdĺžnych pruhov vo farbách žltej, červenej, čiernej a bielej. Vlajka má pomer strán 2:3 a ukončená je tromi cípmi, t.j. dvomi zástrihmi siahajúcimi [2]

2 SOCIO-EKONOMICKÁ ANALÝZA

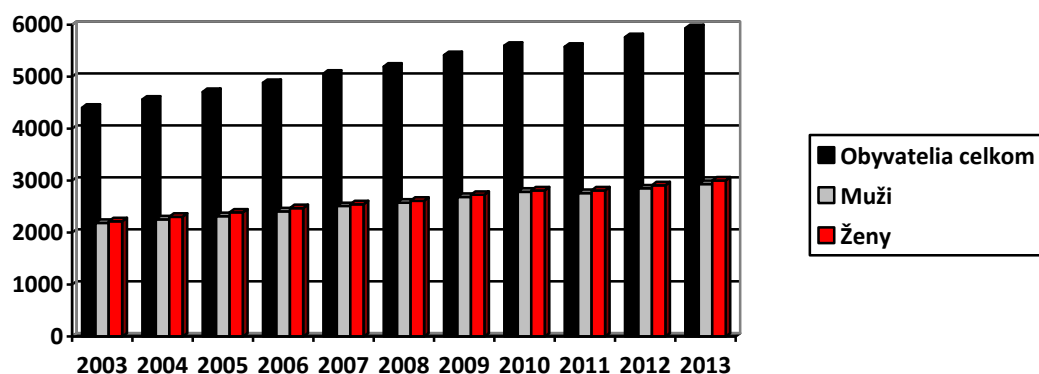
2.1 Demografia a demografický vývoj v obci

Vývoj počtu obyvateľstva v obci Jarovnice poukazuje na rast počtu obyvateľstva. V priebehu sledovaného obdobia rokov 2003 a 2013 najvyšší nárast počtu obyvateľov zaznamenala obec v roku 2012, kedy sa medziročný nárast obyvateľstva, vyjadrený v osobách, zvýšil o 269 osôb. Naopak jediný medziročný pokles obyvateľstva v sledovanom období bol zaznamenaný v roku 2011, ktorý predstavoval pokles o 23 osôb.

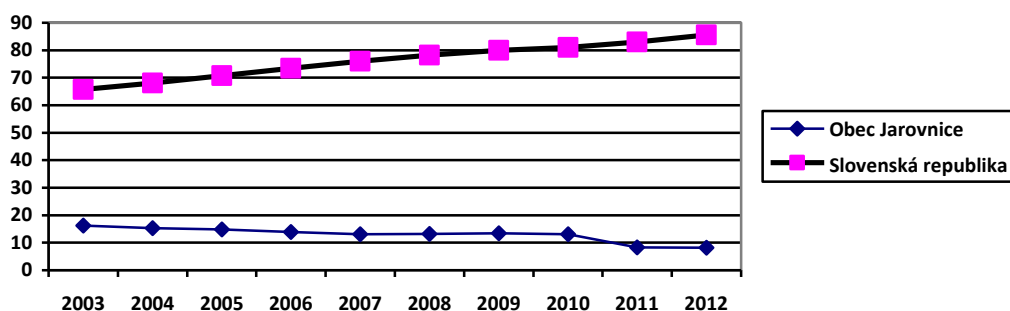
Graf 1 Mezdiročný nárast a pokles obyvateľstva v obci Jarovnice vyjadrený v osobách

K 31.12.2013 v obci Jarovnice žilo **celkom 5 935 osôb** z čoho 3001 bolo ženského a 2934 mužského pohlavia, ženy tak tvorili 50,6% populácie. Index maskulinity bol na úrovni 0,978 bodu, čo znamená, že na 1000 žien pripadá 978 mužov. Uvedená skutočnosť, je v súlade s celoslovenským priemerom, kedy na 1 000 mužov pripadá 1053 žien, a podiel žien na celkovom počte obyvateľstva predstavuje 51,28%.

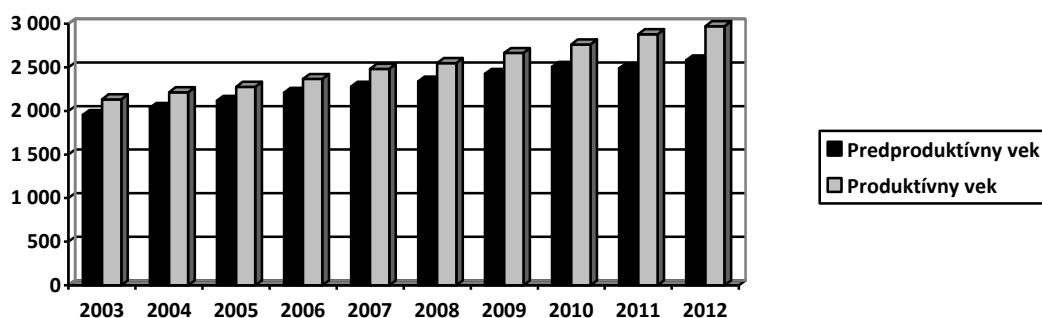

Graf 2 Vývoj počtu obyvateľov v obci Jarovnice v rokoch 2003 – 2013

Najnižšiu početnosť z hľadiska **vekovej štruktúry** má v obci obyvateľstvo v poproduktívnom veku. Naopak najvyššie zastúpenie tu má obyvateľstvo v produktívnom veku. Priemerný vek v obci Jarovnice bol k 31.12.2012 vek 22 rokov a index starnutia je tu vyčíslený na hodnotu 8,14. Priemerný vek v rámci SR je 39,32, teda je výrazne vyšší v porovnaní s priemerným vekom v obci. V súčasnosti k Pre územie SR je typické starnutie obyvateľstva. Index starnutia rastie v rámci celoslovenského priemeru. Naopak v obci Jarovnice index starnutia klesá.

Graf 3 Porovnanie ukazovateľa indexu starnutia s celoslovenským priemerom

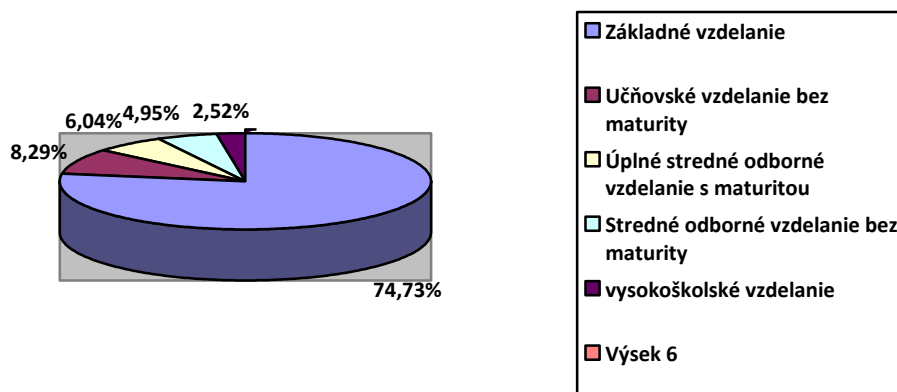

Graf 4 Vývoj obyvateľstva z hľadiska produktívneho a predproduktívneho veku

Z hľadiska národnostnej štruktúry žije v obci Jarovnice 61,94% obyvateľov slovenskej národnosti a 33,25% rómskej národnosti. Percentuálne zastúpenie Rómov v obci je podľa Atlasu rómskych komunít z roku 2013, 83,70%. Čo sa týka početnosti zastúpenia Rómov v obci patrí obci 13. miesto v rámci obcí na Slovensku. Uvedená skutočnosť tak pozitívne pôsobí na vývoj počtu osôb v produktívnom a predproduktívnom veku ako má aj pozitívny vplyv na index starnutia.

V členení obyvateľstva podľa stupňa vzdelania má 74,73% obyvateľov ukončené základné vzdelanie, 8,29% učňovské vzdelanie bez maturity, 6,04% úplné stredoškolské odborné vzdelanie s maturitou a 4,95% stredné odborné vzdelanie bez maturity. Podiel obyvateľstva s vysokoškolským vzdelaním dosahuje podiel 2,52% z celkového počtu obyvateľstva v obci.

Z náboženského vyznania výrazne prevláda v obci Jarovnice Rímskokatolícka cirkev (92,81%). Bez vyznania je v obci Jarovnice iba 1,49% obyvateľov.

Graf 5 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva v obci

2.2 Občianska vybavenosť a infraštruktúra v obci

2.2.1 Technická infraštruktúra

Obec Jarovnice leží v území medzi dvoma cca 10 km vzdialenými významnými cestnými komunikáciami a to cestou I/18 a pripravovanou diaľnicou D1, ktoré prebiehajú po južnom okraji tohto územia a cestou I/68, ktorá prebieha po jeho severovýchodnom okraji. Obec Jarovnice leží približne v polovici spojnice týchto dvoch dopravných trás a to na ceste III. triedy č. 5439 spájajúcej mesto Sabinov (I/68) cez Ražňany, Jarovnice, Hermanovce s obcou Bertotovce ležiacou na ceste I/18. Okrem tohto prepojenia je obec na cestu I/18 pripojená :

- pomocou cesty III/018193 v trase Jarovnice – Daletice – Bunde – Chminianska Nová Ves,
- pomocou cesty III/018195 v trase Jarovnice – Lažany – Svinia.

Zásobovanie vodou

Obec Jarovnice má vybudovaný obecný verejný vodovod. Zdrojom pitnej a úžitkovej vody obecného vodovodu je studňa výdatnosti 7,13 l/s. Zo studne čerpadlo kapacity $Q = 7,0$ l/s dopravuje vodu výtlačným potrubím D 110 mm do vodojemov VDJ 2x250 m³, ktoré sú vybudované severozápadne nad obcou. Objekty majú vybudované ochranné pásmo 1 stupňa. Z vodojemu vybudovanom na kóte dna 470,00 m n.m. cez zásobovacie potrubie D 200 mm a rozvodné potrubia D 110 mm sú zásobovaní odberatelia v I. tlakovom pásme.

Potrubia sú nové, bezporuchové s kapacitnou rezervou pre rozvoj obce. Rozvodmi je voda vedená v zelenom páse pred RD, v krajnici miestnej komunikácie. Pripojenie spotrebiteľov je riešené vodovodnou prípojkou vždy pre 1 rodinný dom cez vodomernú šachtu umiestnenú do 1 m za oplotením. Obyvatelia obce a jednotlivé prevádzky sú zásobované aj vodou z individuálnych studní.

Odvádzanie a čistenie odpadových vôd

Obec má čiastočne vybudovanú verejnú kanalizačnú sieť s čistiarnou odpadových vôd, ktorá je umiestnená vo východnej časti k.ú. v areáli poľnohospodárskeho družstva. Celkový počet producentov napojených na kanalizáciu predstavuje 4622 EO, t.j. 80,2% z celkového počtu producentov OV v obci. Súčasná kapacita ČOV slúžiaca na čistenie splaškových odpadových vôd je nevyhovujúca z dôvodu demografického vývoja a preto je potrebná jej intenzifikácia na zvýšenú kapacitu.

Odvádzanie a čistenie odpadových vôd - stav

Počet obyv. pripojených na kanalizáciu 80,2%

Počet obyv. pripojených na kan. s ČOV 80,2%

Objekty občianskeho vybavenia majú urobené aj vlastné odkanalizovanie ukončené žumpou, ale chýba riadna obsluha a čistenie. Čistenie žump vo všeobecnosti nie je vyhovujúce.

Zásobovanie elektrickou energiou

Kmeňovým zásobovacím vedením pre obec Jarovnice slúži 22 kV VN č. 526 Lipany - Šar. Michal'any - Prešov o priereze 70 - 110mm AlFe, z ktorého je vedená VN odbočka v trase Sabinov - Hermanovce o priereze 35 - 50mm AlFe a táto prechádza katastrálnym územím obce Jarovnice. Z predmetnej vysoko napäťovej odbočky prostredníctvom VN prípojok napojených päť transformačných staníc 22/0,4 kV. Sekundárny rozvod je realizovaný vzdušnou sieťou vodičmi AlFe o priereze 50 - 70mm.

Podperné body sekundárnej nízkonapäťovej (NN) siete sú betónové stĺpy. Vysokonapäťové prípojky sú vedené na betónových stĺpoch. V obci boli prevedené rekonštrukcie a opravy vodičov a podperných bodov. Verejné osvetlenie je na spoločných podperných bodoch s NN sieťou o priereze AlFe 16, resp. AlFe 25mm.

Zásobovanie plynom

Obec Jarovnice je plynofikovaná od roku 1998. Zdrojom plynu je STL plynovod v obci Lažany. Napojenie je z vysadenej odbočky a zaústené do typovej regulačnej stanice RS 1200/2/1-440, ktorá je umiestnená v intraviláne obce Lažany pri hospodárskom dvore

PD. Regulačná stanica reguluje tlak plynu na stredný tlak do PN 0,3 MPa . Miestne plynovody sú stredotlaké.

V súčasnosti je plynofikovaných 350 rodinných domov a občianska vybavenosť obce. Odberatelia plynu sú zásobovaní z miestnej siete STL buď priamo, cez STL prípojky (VO), alebo cez STL prípojky a domové regulátory.

Zásobovanie teplom

Zásobovanie obce teplom je individuálne v domových kotolniach prevažne palivovým drevom, elektrickým vykurovaním a zemným plynom.

Zásobovanie dodávok zemného plynu do domácnosti ako zdroja tepla predstavuje ustupujúci energetický zdroj. Obytné domy v rómskej osade sú prevažne vykurované s lokálnym kúrením na báze dreva resp. uhlia.

Len niekoľko domov využíva na vykurovanie plynové topidlá ako aj objekt zdravotného strediska, ZŠ II + MŠ a špeciálnej školy, poštový úrad a zdravotné stredisko pre rómske deti.

Zdroje a zariadenia na využívanie obnoviteľných zdrojov energie väčšieho rozsahu sa v obci nenachádzajú.

Telekomunikačné siete

Podľa telekomunikačného členenia je obec zaradená do Primárnej oblasti Prešov. Pre zabezpečenie telekomunikačných služieb (aj pre obce Hermanovce, Daletice, Uz. Pekľany, Renčišov) slúži digitálna ústredňa, ktorá je na HOST Prešov napojená diaľkovým optickým káblom, ktorý prechádza obcou.

Kabelizácia obce je prevedená čiastočne, úložné káble sú v prevažnej miere vedené len pozdĺž ciest v smere Hermanovce, a Uzovské Pekľany.

V ostatných častiach obce je telefónna sieť tvorená vzdušnými vedeniami na drevených pätkovaných stožiaroch. Napojenie účastníkov je realizované z účastníckych rozvádzačov umiestnených na stožiaroch. V obci sa nachádza signál mobilných operátorov, ktorý postačuje na prevádzku mobilných telefónnych a dátových služieb. Obcou prechádza optický oblastný kábel Sabinov - Jarovnice, ktorý je v úseku prechodu zastavaným územím trasovaný v uličných koridoroch.

Miestny rozhlas a verejné osvetlenie

Miestny rozhlas, ktorého ústredňa je situovaná v budove OcÚ je realizovaný vzdušnými rozvodmi na oceľových podperných bodoch. Miestny rozhlas je po generálnej oprave a je vo vyhovujúcom stave, ale je potrebné rozšíriť jeho vedenie v lokalitách novostavieb a plánovanej výstavby rodinných domov.

Televízny a rádiový signál

V obci je príjem digitálneho televízneho a rádiového signálu zabezpečený prostredníctvom televíznej vysielačnej stanice Dubník a rozhlasových vysielačov VS Prešov. Príjem TV signálu je zabezpečený anténami osadenými na strechách budov.

2.2.2 Sociálna, zdravotná a kultúrna infraštruktúra**Domová a bytová infraštruktúra**

V roku 2011 bolo v obci Jarovnice spolu 415 domov, z čoho trvale obývaných bolo 378 t. j. 91,1%. Počet bytov dosiahol v obci v roku 2011 hodnotu 740, z toho trvale obývaných bolo 703 (95%).

Priemerný počet osôb na jeden byt bol v roku 2001 na úrovni 5,45 osôb, priemerný počet m² obytnej plochy na 1 osobu dosiahol hodnotu 10,7m². Počet bytov na 1000 obyvateľov dosiahol úroveň 102,7, čo je pod úrovňou okresného 249,3, krajského 263,7 a celoslovenského priemeru 353,5.

Priemerný vek domov v obci bol v roku 2001 35 rokov.

V obci sa nachádza 8 prevádzok, ktoré poskytujú predaj potravín, mimo toho je tu jedna prevádzka zmiešaného tovaru, predajňa mäsa a mäsových výrobkov, pohostinstvo a kvetinárstvo. Kultúrny dom sa nachádza v budove obecného úradu a má kapacitu 300 miest. Knižnica bola po požiari presťahovaná do Kaštieľa a v súčasnosti má 6740 knižných jednotiek.

Obvodné zdravotné stredisko v obci má 2 ambulancie detského lekára, jedna ambulancia praktického lekára pre dospelých. Špeciálne detské rómske zdravotné

stredisko na ploche 570 m² poskytuje zdravotnú starostlivosť v časti obce Močidl'any. Nachádza sa tu stomatologická ambulancia a lekáreň. V obci má svoju prevádzku aj Slovenská pošta.

Školstvo

V obci je situovaná:

1. **Špeciálna základná škola** s 1 – 9. ročníkom tried rozdelených podľa variantu od A až po variant C, celkom 152 žiakov v školskom roku 2013/2014 100% žiakov je rómskeho pôvodu a 80% z nich je v hmotnej núdzi. V škole prebieha dvojsmenné vyučovanie, v dvoch budovách. V hlavnej s celkovou výmerou pozemku cca 2 700 m² a v časti Močidl'any (budova KC) s celkovou výmerou pozemku cca 2 200 m²
2. **Základná škola v Jarovniciach**, ktorú navštevujú len rómsky žiaci. V školskom roku 2013/2014 navštevovalo školu 1075 rómskych žiakov v 41 triedach.
3. **Základná škola s Materskou školou v Jarovniciach** s prevádzkou od roku 1987. V roku 2013/2014 bolo zapísaných 91 detí vo veku od 3 do 6 rokov. Základnú školu navštevuje 361 žiakov v 21 triedach.

2.3 Ekonomika obce

2.3.1 Ekonomika obce

V nadväznosti na územné členenie regiónov SR sa obec Jarovnice zaradzuje medzi obce situované v:

- **Ekonomicky depresnom regióne**, kde v dôsledku útlmu tradičných odvetví v štrukturálnej kríze, alebo v dôsledku predchádzajúceho vývoja nie je zodpovedajúci ekonomický potenciál a pre nerozvinutú infraštruktúru ani predpoklady pre lokalizáciu významnejších ekonomických aktivít, aj keď disponuje využiteľnými primárnymi zdrojmi. Ekonomická depresia regiónu sa vzhľadom na absenciu vlastných zdrojov neustále prehľbuje. [4]

- **Menej rozvinutom regióne** v nadväznosti na členenie SR na regióny t. j. územné jednotky zodpovedajúce úrovni NUTS 1 alebo 2 v zmysle nariadenia ES č. 1059/2003, pre ktorý je platné, že HDP na obyvateľa je nižší ako HDP EÚ 27.
- **Vidieckej oblasti** v zmysle definície OECD podľa stupňa vidieckosti, ktorý sa vyjadruje ako podiel obyvateľstva žijúceho vo vidieckom prostredí s viac ako 50% podielom obyvateľstva žijúceho vo vidieckej oblasti

NUTS III	Typ regiónu v SR	% podiel obyv. regiónu zo SR
Bratislavský	1	11,4
Trnavský	3	10,4
Trenčiansky	2	11,1
Nitriansky	3	13,0
Žilinský	2	12,9
Banskobystrický	3	12,0
Prešovský	3	14,9
Košický	2	14,3
SR spolu		100,0
Legenda		
1 = predominantly urban regions (prevažne mestské regióny)		
2 = intermediate regions (prechodné regióny)		
3 = predominantly rural regions (prevažne vidiecke regióny)		

Tabuľka 1 Rozdelenie jednotlivých typov regiónov na úrovni NUTS 3 v SR [4]

Pre vidiecke oblasti je spravidla platná:

- nepriaznivá hospodárska situácia a neatraktívne podnikateľské prostredie,
- nedostatočná infraštruktúra,
- nedostatok pracovných príležitostí (ako dôsledok úpadku poľnohospodárstva),
- nedostatok možností pre sebarealizáciu obyvateľov na vidieku,
- starnutie obyvateľstva,
- zmeny migračných pohybov,
- zmeny hodnotovej orientácie ľudí a i..

Podľa plánu rozvoja vidieka Slovenskej republiky sú vidiecke oblasti charakteristické negatívnymi štrukturálnymi charakteristikami. Ako príklad je možné uviesť nízke priemerne mzdy, nízku kúpyschopnosť obyvateľstva, nízky podiel služieb, vysokú mieru nezamestnanosti (najmä agrárnej) a nízky počet podnikateľských subjektov a i.

V najmenších vidieckych sídlach je nízky ľudský potenciál a naopak vo väčších vidieckych sídlach, najmä v zázemí väčších miest sú zjavné znaky pozitívnych zmien akými sú napr. rozvinutá infraštruktúra, sústredenie kvalitného ľudského potenciálu, rozvoj služieb a podnikateľských činností

Jedným z možných riešení nepriaznivej situácie vidieckych oblastí prejavujúcej sa v migrácii potenciálnych pracovných síl mimo týchto oblastí, predstavuje vytvorenie optimálnej štruktúry vidieckej ekonomiky. Budúcnosť vidieckych oblastí preto závisí od schopnosti vytvoriť pracovné príležitosti v dynamicky sa rozvíjajúcich hospodárskych odvetviach akými sú napr. služby.

Priemyselná výroba

V obci Jarovnice sa nenachádzajú žiadne priemyselné subjekty. Z prevádzok malovýroby a služieb sa tu nachádza niekoľko podnikateľských subjektov. Živnostenský register Slovenskej republiky eviduje 70 SZČO so sídlom v obci a zameraním na maloobchod, veľkoobchod, poradenské služby, stolárske práce, autodopravu, sprostredkovateľskú činnosť, stavebnú činnosť a iné. Mnohí živnostníci už medzičasom ukončili svoju činnosť. Obchodný register Slovenskej republiky eviduje 5 podnikateľských subjektov, ktorí podnikajú v obci v oblasti malo a veľkoobchodu obchodu, drevovýroby, autodopravy stavebných a remeselných prác.

Poľnohospodárska výroba.

V obci sa nachádza 1 podnikateľský subjekt so zameraním na poľnohospodársku výrobu a obhospodaruje poľnohospodársku pôdu v dotknutom území. Poľnohospodárstvo je zamerané na rastlinnú výrobu - pestovanie repky olejnej, obilnín (ozimná pšenica, jačmeň jarný, ovos), zemiakov a viacročných krmovín a živočíšnu výrobu - chov HD, oviec a jahniat.

Hospodársky dvor v k.ú. Jarovnice je situovaný v juhovýchodnej časti zastavaného územia obce. Je tam stredisko poľnohospodárskej výroby, technických služieb a administratívy a ustajňovacie objekty. V k.ú. Močidl'any je hospodársky dvor situovaný v severozápadnej časti zastavaného územia obce. Areál hospodárskeho dvora tvoria skladové priestory.

3 SWOT ANALÝZA OBCE JAROVNICE

3.1 SWOT analýza rozvojového potenciálu a ekonomickej situácie

Silné stránky	Slabé stránky
➤ Voľné stavebné pozemky ➤ Dostatok flexibilnej pracovnej sily ➤ Dobrá dopravná infraštruktúra s požadovanou dostupnosťou ➤ Existencia vhodných priestorov na podnikanie ➤ Tradícia a možnosť podnikania v poľnohospodárstve ➤ Riešenie integrácie rómskej komunity ➤ Vhodný potenciál a záujem o využívanie obnoviteľných zdrojov energie ➤ Záujem o ekologické hospodárstvo ➤ Cestná sieť s napojením na susedné štáty ➤ Rôznorodá štruktúra hospodárstva s vysokým potenciálom pre spoluprácu s inými podnikateľmi ➤ Územný potenciál pre vytvorenie priemyselného parku ➤ Vhodné podmienky pre chov hospodárskych zvierat ➤ Vhodná geografická poloha pre rýchlorastúce dreviny s možnosťou ich využitia pre alternatívne zdroje energie ➤ Klesajúci trend miery nezamestnanosti ➤ Dobré informačno – technické vybavenie obce z hľadiska možnosti informovania obyvateľov ➤ Vysoký počet živnostníkov so zameraním na	➤ Skoro žiadne skúsenosti obyvateľov s podnikaním ➤ Rastúci počet nízkokvalifikovanej pracovnej sily ➤ Nedostatok finančných zdrojov na financovanie aktivít v regióne ➤ Nevysporiadané vlastnícke vzťahy pozemkov a tým ich problematická využiteľnosť ➤ Absencia alternatívnych foriem vzdelávania obyvateľov ➤ Rastúca skupina obyvateľstva nachádzajúca sa na hranici chudoby ➤ Vysoký podiel marginálnych skupín ➤ Vysoká miera sociálne odkázaných Rómov

podnikanie v oblasti služieb	
Príležitosti	Ohrozenia
➤ Podpora rozvoja podnikania ➤ Prenájom obecných priestorov na podnikanie ➤ Možnosť kooperácie s blízkymi obcami ➤ Možnosti čerpania prostriedkov z grantov Európskej Únie ➤ Zvýšenie kvalifikácie pracovnej sily ➤ Podpora malého a stredného podnikania ➤ Vytváranie partnerstiev v rámci štátnej správy a samosprávy, tak vzdelávacích ako aj kultúrnych inštitúcií ➤ Zvýšenie výroby produktov s vyššou pridanou hodnotou	➤ Útlm rozvoja podnikania ➤ Zhoršujúca sa ekonomická situácia tak v regióne ako aj v rámci celej Slovenskej republiky ➤ Nízka konkurencieschopnosť ➤ Odchod kvalifikovanej pracovnej sily do zahraničia ➤ Prehlbovanie regionálnych disparít ➤ Predražovanie potravín u maloobchodných predajcov ➤ Stagnácia v už nadviazanej lokálnej aj cezhraničnej spolupráce

3.2 SWOT analýza vzdelávania, kultúry a športu

Silné stránky	Slabé stránky
➤ Pozitívny vývoj vzdelanostnej štruktúry ➤ Koncepcia riešenia integrácie rómskej komunity ➤ Kultúrne – historický potenciál regiónu ➤ Existencia vzdelávacích inštitúcií pre výchovu a vzdelávanie kvalifikovanej pracovnej sily v rámci regiónu ➤ Zariadenia pre mimoškolské aktivity detí ➤ Vysoká aktivita spolkov, zborov, súborov, záujmových združení a organizácií formujúcich kultúry život	➤ Nízka vzdelanostná úroveň obyvateľstva ➤ Nízky podiel obyvateľstva so záujmom na celoživotnom vzdelávaní ➤ Nedostatočná vzdelanostná úroveň rómskej komunity ➤ Nedostatočné vzdelávanie v oblasti služieb poskytovaných obyvateľom
Príležitosti	Ohrozenia
➤ Podpora podujatí a záujmových aktivít v obci ➤ Možnosť financovania vzdelávacích aktivít prostredníctvom prostriedkov z fondov Európskej únie ➤ Možnosť rozvoja tradičných ľudových remesiel a kultúrneho dedičstva obce ➤ Podpora a vytváranie partnerstiev ➤ Spolupráca s inými obcami	➤ Izolácia vzdelávania s prepojením na praktickú výučbu ➤ Odchod kvalifikovanej pracovnej sily do zahraničia ➤ Nedostatočné prepojenie medzi vzdelaním a potrebami súčasného trhu práce ➤ Pokles a strata súkromných investícií v oblasti kultúry a športu

3.3 SWOT analýza občianskej vybavenosti, sociálnej a zdravotnej vybavenosti

Silné stránky	Slabé stránky
➤ Dobrá dopravná dostupnosť obce vzhľadom na dostupnosť susedných miest a aj do susedných štátov ➤ Blízkosť medzinárodných letísk ➤ Vhodnosť objektov na využitie v rámci podnikateľských aktivít ➤ Dostatočné množstvo zdrojov pitnej vody ➤ Potenciál množstva objektov, ktoré sa dajú využiť v rámci riešenia problémov v sociálnych službách ➤ Kvalitný bytový fond ➤ Realizácia koncepcie problematiky rómskeho etnika ako celku ➤ Existujúci fond zdravotných pracovníkov	➤ Vysoká miera rizika chudoby a sociálneho vylúčenia predovšetkým rizikových skupín s dôrazom na rómsku komunitu ➤ Disparity medzi mestom a vidiekom ➤ Nedostatočná technická infraštruktúra ➤ Nedostatok finančných zdrojov ➤ Chýbajúce cestné zabezpečenie
Príležitosti	Ohrozenia
➤ Možnosť financovania potrebných zlepšení v sociálnej oblasti z prostriedkov Európskej Únie ➤ Rozvoj komunikačných a informačných technológií ➤ Zlepšenie štandardu a poskytovania zdravotnej starostlivosti ➤	➤ chátranie obecného majetku ➤ nízka konkurencieschopnosť obce ➤ nemotivujúca sociálna sieť ➤ pasívne zotrvávanie nezamestnaných v sociálnej sieti z dôvodu veľkého množstva dlhodobo nezamestnaných

3.4 SWOT analýza environmentu a cestovného ruchu

Silné stránky	Slabé stránky
➤ Vzrastajúci záujem o ekologické hospodárstvo s dôrazom na pestovanie bio plodín ➤ Záujem o obnoviteľné zdroje energie ➤ Výborný potenciál pre zavedenie bio energie ➤ Dostatok kvalitných informačných zdrojov o životnom prostredí ➤ Vytvorené podmienky pre separáciu odpadu ➤ Dobré prírodné dispozície regiónu ➤ Existujúce oblasti cestovného ruchu v blízkom regióne ➤ Dostatok udržiavaných turistických trás, cyklotrás ➤ Voľná a flexibilná pracovná sila ➤ Dostatok pracovných síl na vidieku aj pre rozvoj CR ➤ Dobré podmienky pre poľovníctvo a rybárstvo	➤ Nedostatočné využívanie prírodných zdrojov na výrobu elektrickej energie ➤ Nedostatok finančných zdrojov ➤ Nedostatočné povedomie verejnosti a nezáujem o ekologické problémy ➤ Nedostatočné využívanie alternatívnych zdrojov energie ➤ Existencia lokálnych zdrojov znečistenia životného prostredia ➤ Malé skúsenosti obyvateľov s podnikaním ➤ Nedostatočná koordinácia, marketing a propagácia CR ➤ Nízka kvalita základných a doplnkových služieb CR ➤ Chýbajúca komplexná ponuka služieb a produktov CR v regióne pre rôzne cieľové skupiny
Príležitosti	Ohrozenia
➤ Možnosť čerpania financií z prostriedkov Európskej únie ➤ Využívanie netradičných zdrojov energie ➤ Cezhraničná spolupráca v oblasti	➤ Zhoršovanie stavu v oblasti životného prostredia ➤ Hrozba erózie pôdy ➤ Nízka vymožitelnosť práva v oblasti ochrany životného prostredia

ochrany krajiny a cestovného ruchu	➤ Poškodenie prírodného lesného bohatstva nevhodným hospodárením
➤ Vzdelávanie a pôsobenie ekologických neziskových organizácií	➤ Rast konkurencie iných obcí
➤ Podpora zaujímavých akcií v regióne	➤ Strata atraktivity územia
➤ Sledovanie rozvojových trendov v cestovnom ruchu	➤ Nerozvíjanie marketingu územia a úrovne poskytovaných služieb cestovného ruchu
➤ Prírodný potenciál	
➤ Zameranie sa na agroturistiku a vidiecky cestovný ruch	

4 ROZVOJOVÁ STRATÉGIA OBCE

V predchádzajúcich kapitolách programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce sme sa zaoberali SWOT analýzou, ktorá nám poskytla ucelený obraz o celom katastrálnom území Jarovnice a Močidl'any a taktiež sme vyhodnotili stav plnenia aktivít, ktoré boli navrhnuté v predchádzajúcom období.

Cieľom tejto rozvojovej stratégie je vybudovať obec príťažlivú pre svojich obyvateľov a vytvoriť pocit hrdosti a príslušnosti k danej obci. Taktiež je to zatriaktivnenie obce a prilákanie tak potenciálnych investorov, ako aj nových obyvateľov z dôvodu zabezpečenia pozitívneho vývoja obce. K naplneniu tohto cieľa slúžia opatrenia a aktivity uvedené v nasledovnej kapitole.

4.1 Rozvojová stratégia v oblasti rozvoja potenciálu ľudských zdrojov a ekonomickej situácie

V rámci rozvoja potenciálu ľudských zdrojov a zlepšenia ekonomickej situácie v obci je hlavným cieľom potrebné zastaviť tak hospodárske ako aj sociálne stagnovanie v obci.

Zastaviť úbytok obyvateľstva, zastaviť nárast počtu využívania domov v rámci prechodného ubytovania a zabezpečiť obyvateľstvu relevantné podmienky na život v obci ako aj dbať na bezpečnosť a ochranu zdravia.

Z dôvodu vyššie uvedeného navrhujeme nasledujúce opatrenia a aktivity v oblasti rozvojového potenciálu, ľudských zdrojov a ekonomickej situácie:

- Vytvorenie nových obytných lokalít.
- Prenájom priestorov a pozemkov vhodných na podnikanie.
- Navrhované priestory priemyslu a skladového hospodárstva budú naväzovať na existujúcu infraštruktúru avšak je potrebné niektoré časti dobudovať.
- Využitie existujúceho pôdneho fondu pre rozvoj poľnohospodárskej výroby v obci a tým aj zlepšenie ekonomického postavenia jednotlivcov v obci.

4.2 Rozvojová stratégia v oblasti vzdelávania, kultúry a športu

V rámci rozvojovej stratégie v oblasti vzdelávania, kultúry a športu je potrebné zosúladiť systém vzdelávania so štandardami Európskej únie a taktiež požiadavkami trhu práce.

Z hľadiska kultúry je potrebné v obci zabezpečiť ochranu historických pamiatok a vytvoriť podmienky pre rozvoj kultúrneho života v obci. Je potrebné zabezpečiť rozvoj tradičnej ľudovej kultúry a remesiel, čo môže následne napomôcť k rozvoju vidieckeho cestovného ruchu.

V rámci športu je potrebné podporovať športové aktivity občanov v obci a taktiež vytvárať záujmové športové kluby v obci z dôvodu pozitívneho vplyvu športu na život mládeže ale aj dospelých obyvateľov obce.

Z dôvodu vyššie uvedeného navrhujeme nasledujúce opatrenia a aktivity v oblasti vzdelávania, kultúry a športu:

- Organizovanie a realizácia vzdelávacích a rekvalifikačných kurzov v dôsledku zvýšenia kvalifikácie miestneho obyvateľstva.
- Rozšírenie kapacity školských zariadení a to v súlade s územným plánom obce ako aj urbanistickou štúdiou, ktorá rieši rozširovanie občianskej vybavenosti vrátane školských zariadení
- Vytvorenie dielní za účelom výučby a praktickej výchovy pre získanie povedomia a praktických návykov pre budúcu prácu v rôznych oblastiach, ako je poľnohospodárstvo, priemyselná výroba, ochrana krajinného prostredia a podobne.
- V rámci kultúrnych pamiatok v obci je potrebné stanoviť hranice kultúrnych pamiatok.
- Vynoviť voľne stojace kríže na území obce.
- Rozvoj tradičnej ľudovej kultúry v obci.
- Výstavba multifunkčného ihriska.
- Výstavba detských ihrísk a vytvorenie detského a mládežníckeho centra.

4.3 Rozvojová stratégia v oblasti občianskej, sociálnej a zdravotnej vybavenosti

V rámci rozvojovej stratégie v oblasti občianskej, sociálnej a zdravotnej vybavenosti je potrebné komplexne rozvíjať danú problematiku so zameraním na zvyšovanie kvality života obyvateľov.

Z hľadiska občianskej vybavenosti je potrebné zamerať sa na dobudovanie obecnej infraštruktúry a bytového fondu.

V rámci zdravotného a sociálneho rozvoja je potrebné vytvoriť infraštruktúru zabezpečujúcu potreby obce s dôrazom na zvýšenie kvality poskytovaných služieb. Z dôvodu početného rómskeho etnika je potrebné zamerať sa na zlepšenie poskytovania tak sociálnej ako aj zdravotnej starostlivosti marginalizovanej skupine.

Z dôvodu vyššie uvedeného navrhujeme nasledujúce opatrenia a aktivity v oblasti občianskej, sociálnej a zdravotnej vybavenosti:

- Využitie nezastavaných lokalít v severnej a južnej časti k výstavbe rodinných a bytových domov.
- Umiestnenie adekvátnej občianskej vybavenosti v súvislosti s výstavbou nového bytového fondu.
- Doplnenie o parkovacie miesta pri výstavbe nového bytového fondu.
- Vytvorenie parkovacích miest už v existujúcej bytovej zástavbe.
- Zvýšenie bezpečnosti chodcov v obci vytvorením nových chodníkov s napojením na už existujúce chodníky.
- Vytvoriť možnosti pre rozvoj cykloturistiky s vybudovaním cyklotrás.
- Dobudovanie a rozšírenie vodovodu v obci.
- Rozšírenie gravitačnej kanalizácie a ČOV.
- Vybudovať protipovodňové opatrenia a zabezpečenie úpravy toku v dôsledku predchádzaniu povodní.
- Rekonštrukcia nepostačujúcich trafostaníc.
- Rekonštrukcia jestvujúcej NN siete s nevyhovujúcimi parametrami.

-
- Rekonštrukcia existujúceho verejného osvetlenia a dobudovanie nového verejného osvetlenia.
 - Rozšírenie plynofikácie v obci.
 - Zmena vykurovania prechodom na biomasu (množstvo lesného odpadu).
 - Vytvorenie podmienok pre realizáciu požiadaviek operátorov mobilných sietí v dôsledku skvalitnenia poskytovania služieb občanom.
 - Zaviesť kontrolu nakladania s biologicky rozložiteľným odpadom v obci.
 - Zabezpečiť informačné kampane pre obyvateľstvo na zber nebezpečného odpadu.
 - Z hľadiska zdravotnej starostlivosti je zabezpečená na požadovanej úrovni z dôvodu blízkosti miest Prešov a Sabinov.

4.4 Rozvojová stratégia v oblasti environmentu a cestovného ruchu

V rámci rozvojovej stratégie v environmentu a cestovného ruchu je potrebné zabezpečiť vyššie povedomie obyvateľstva o ochrane životného prostredia, využívaní vodných tokov a o nakladaní s odpadmi.

Z hľadiska cestovného ruchu je potrebné rozvinúť odvetvie cestovného ruchu so zameraním na zvýšenie konkurencie schopnosti obce, poskytovaním kvalitných služieb.

Z dôvodu vyššie uvedeného navrhujeme nasledujúce opatrenia a aktivity v oblasti environmentu a cestovného ruchu:

- Vytvoriť vyhovujúci spôsobu zneškodňovania odpadových vôd a intenzívnej poľnohospodárskej výroby.
- Odstránenie nelegálnych skládok s odpadom.
- Zalesňovanie územia a výsadba novej zelene v rámci ďalších zelených plôch v obývanej oblasti v súlade s funkčnými plochami bývania a komunikáciami.
- Zvýšiť povedomie obyvateľov o ochrane zelene a to formou výučbovou už od základných škôl, ako aj praktickou realizáciou a to pri vysádzaní verejnej zelene, alebo výsadbou rýchlorastúcich drevín s ich postupným využitím pre vlastné potreby obyvateľov obce.
- Z dôvodu zabráneniu zosuvov pôdy je potrebné začať s protieróznymi opatreniami.
- Zabezpečiť trvalé kosenie porastov v obývanej oblasti.
- Zvýšenie estetickej úrovne parku a zelene v obci.
- V rámci rozvoja cestovného ruchu je potrebné vytvoriť podmienky pre využitie kultúrnych pamiatok obce.
- Pre rozvoj cestovného ruchu je dôležité zamerať sa na vidiecky cestovný ruch a agroturizmus.
- Vytvorenie marketingovej stratégie cestovného ruchu.
- Vytvorenie náučných turistických trás a cyklotrás.

5 FINANČNÝ PLÁN

Finančný plán je nevyhnutný pre realizáciu rozvoja obce. Každý projekt, ktorý bude realizovaný na splnenie aktivít stanovených v stratégii rozvoja obce potrebuje financie buď z vlastných (obecných) zdrojov, alebo z iných bankových zdrojov. Je potrebné aby sa v prípade obce stal tento plán súčasťou obecného rozpočtu aby mohli byť financie prísne a účelovo viazané na jednotlivé projekty.

Na finančné zabezpečenie cieľov budú použité predovšetkým finančné prostriedky:

- z rozpočtu obce
- z rozpočtu samosprávnych krajov
- zo štátneho rozpočtu
- bankové úvery
- z projektov prostredníctvom Európskej únie
- príspevky od právnických a fyzických osôb
- príspevky od iných inštitúcií a organizácií atď.

5.1 Rozdelenie financií na programovacie obdobie 2014 – 2030

Financovanie úloh uvedených v tomto dokumente bude realizované na základe schváleného rozpočtu obce podľa jednotlivých rokov a v prípade jeho schválenia na vládnej úrovni s prísľubom poskytovania financií na jeho realizáciu z operačných programov, vzhľadom na vysoký objem finančných prostriedkov, bude tvoriť samostatnú doložku a bude samostatne dopracovaný pre jednotlivé roky a pre jednotlivé aktivity.

6 ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE PHSR

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je dokumentom na základe ktorého sa uskutočňuje podpora rozvoja obce v intenciách sociálno – ekonomického zamerania.

Realizácia programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce bude zabezpečená prostredníctvom realizácie jednotlivých aktivít vo forme projektov. Každý projekt bude podrobne špecifikovaný a organizovaný a riadený prostredníctvom riadneho procesu.

Zodpovednosť za plnenie celého programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce má najvyšší orgán na čele so starostom obce.

6.1 Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie

Štruktúra v rámci inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia manažmentu programu je závislá od špecifických podmienok obce, kde najvyšším orgánom je zastupiteľstvo obce. Starosta obce a obecné zastupiteľstvo prijíma rozhodnutia o postupe programu, ustanovuje riadiacu osobu alebo tím, ktorí sú poverení riadením projektu. Hodnotí a schvaľuje výsledky programu. Zabezpečuje realizáciu programu a rozhoduje o prípadných zmenách.

Činnosť riadiaceho tímu preberá v obci obecné zastupiteľstvo. Hlavnou činnosťou je zabezpečiť plynulý priebeh organizačného a technického zabezpečenia programu, realizovať kontrolný proces či už vo forme fyzickej kontroly, ekonomickej kontroly alebo kvalitatívnej kontroly. Riadiaci tím plní aj monitorovaciu a evidenčnú funkciu. Následne spracúva priebežné a záverečné hodnotiace správy a spracúva správu o stave a výsledkoch.

Pracovnú skupinu v obci tvoria reprezentanti verejného ako aj súkromného sektoru z obce a partneri zúčastňujúci sa na realizácii programu. V skupine by mali byť odborne zdatné a spoločensky uznávané osoby. V prípade potreby môže byť prizvaný aj externý konzultant.

Pracovná skupina vykonáva rozbor pre zabezpečenie programu a posudzuje jednotlivé projekty programu. Prejednáva vecnú problematiku s partnermi. Spracováva a preberá dokumentáciu jednotlivých projektov a rieši problémy na operatívnej úrovni. Taktiež spracúva a predkladá návrhy na aktualizáciu programu.

Účasť verejnosti na programe je dôležitá pretože určuje výslednú legitimitu a dôveryhodnosť programu ako aj jeho plnenie a záväznosť.

Verejnosť v procese tvorby a realizácie programu participuje prostredníctvom svojich zástupcov a účasťou na prejednávaní čiastkových a celkových výsledkoch.

6.2 Harmonogram realizácie

Časový harmonogram realizácie jednotlivých aktivít opísaných v programe hospodárskeho rozvoja obce je viazaný na možnosti čerpania finančných prostriedkov z jednotlivých rozpočtových kapitol obce, mimorozpočtových zdrojov, prípadne účelovo viazaných finančných prostriedkov alebo finančných prostriedkov z Európskej Únie.

Aktivity v oblasti stratégie rozvoja potenciálu ľudských zdrojov a ekonomickej situácie

Aktivita	Roky
➤ Vytvorenie nových obytných lokalít.	2014 – 2030
➤ Prenájom priestorov a pozemkov vhodných na podnikanie.	2014 – 2030
➤ Navrhované priestory priemyslu a skladového hospodárstva budú naväzovať na existujúcu infraštruktúru avšak je potrebné niektoré časti dobudovať.	2014 – 2030
➤ využitie existujúceho pôdneho fondu pre rozvoj poľnohospodárskej výroby v obci a tým aj zlepšenie ekonomického postavenia jednotlivcov v obci.	2014 – 2030

Aktivity v oblasti stratégie rozvoja vzdelávania, kultúry a športu

Aktivita	Roky
➤ Organizovanie a realizácia vzdelávacích a rekvalifikačných kurzov v dôsledku zvýšenia kvalifikácie miestneho obyvateľstva.	2014 – 2030
➤ Rozšírenie kapacity školských zariadení	2014 – 2030
➤ Vytvorenie dielni pre získanie praktických znalostí v jednotlivých oblastiach priemyselnej výroby a poľnohospodárstva	2014 – 2030 2014 – 2030
➤ V rámci kultúrnych pamiatok v obci je potrebné stanoviť hranice kultúrnych pamiatok.	2014 – 2030
➤ Vynoviť voľne stojace kríže na území obce.	2014 – 2030 2014 – 2030
➤ Rozvoj tradičnej ľudovej kultúry v obci.	2014 – 2030
➤ Výstavba multifunkčného ihriska.	
➤ Výstavba detských ihrísk a vytvorenie detského a mládežníckeho centra.	

Aktivity v oblasti stratégie rozvoja občianskej vybavenosti, sociálnych a zdravotných služieb

Aktivita	Roky
➤ Využitie nezastavaných lokalít v severnej a južnej časti k výstavbe rodinných a bytových domov.	2014 – 2030
➤ Umiestnenie adekvátnej občianskej vybavenosti v súvislosti s výstavbou nového bytového fondu.	2014 – 2030
➤ Doplnenie o parkovacie miesta pri	2014 – 2030

výstavbe nového bytového fondu.	2014 – 2030
➤ Vytvorenie parkovacích miest už v existujúcej bytovej zástavbe.	2014 – 2030
➤ Zvýšenie bezpečnosti chodcov v obci vytvorením nových chodníkov s napojením na už existujúce chodníky.	2014 – 2030
➤ Vytvoriť možnosti pre rozvoj cykloturistiky s vybudovaním cyklotrás.	2014 – 2030
➤ Dobudovanie a rozšírenie vodovodu v obci.	2014 – 2030
➤ Rozšírenie gravitačnej kanalizácie a ČOV.	2014 – 2030
➤ Vybudovať protipovodňové opatrenia a zabezpečenie úpravy toku v dôsledku predchádzaniu povodní.	2014 – 2030
➤ Rekonštrukcia nepostačujúcich trafostaníc.	2014 – 2030
➤ Rekonštrukcia jestvujúcej NN siete s nevyhovujúcimi parametrami.	2014 – 2030
➤ Rekonštrukcia existujúceho verejného osvetlenia a dobudovanie nového verejného osvetlenia.	2014 – 2030
➤ Rozšírenie plynofikácie v obci.	
➤ Vytvorenie podmienok pre realizáciu požiadaviek operátorov mobilných sietí v dôsledku skvalitnenia poskytovania služieb občanom.	2014 – 2030
➤ Zaviesť kontrolu nakladania s biologicky rozložiteľným odpadom v obci.	2014 – 2030
➤ Zabezpečiť informačné kampane pre obyvateľstvo na zber nebezpečného odpadu.	2014 – 2030

Aktivity v oblasti stratégie rozvoja environmentu a cestovného ruchu

Aktivita	Roky
➤ Vytvoriť vyhovujúci spôsobu zneškodňovania odpadových vôd a intenzívnej poľnohospodárskej výroby.	2014 – 2030
➤ Odstránenie nelegálnych skládok s odpadom.	2014 – 2030
➤ Zalesňovanie územia a výsadba novej zelene v rámci ďalších zelených plôch v obývanej oblasti v súlade s funkčnými plochami bývania a komunikáciami.	2014 – 2030
➤ Zvýšiť povedomie obyvateľov o ochrane zelene	2014 – 2030
➤ Z dôvodu zabráneniu zosuvov pôdy je potrebné začať s protieróznymi opatreniami.	2014 – 2030
➤ Zabezpečiť trvalé kosenie porastov v obývanej oblasti.	2014 – 2030
➤ Zvýšenie estetickej úrovne parku a zelene v obci.	2014 – 2030
➤ V rámci rozvoja cestovného ruchu je potrebné vytvoriť podmienky pre využitie kultúrnych pamiatok obce.	2014 – 2030
➤ Aktivizácia vidieckého cestovného ruchu a agroturizmu.	2014 – 2030
➤ Vytvorenie marketingovej stratégie cestovného ruchu.	2014 – 2030
➤ Vytvorenie náučných turistických trás a cyklotrás.	2014 – 2030

Stanovené termíny v rámci harmonogramu realizácie jednotlivých aktivít sú len orientačné a budú sa meniť v dôsledku požiadaviek a schopností obce realizovať jednotlivé projekty v súlade so zaistenými finančnými prostriedkami z rozpočtu obce, samosprávneho kraja, zo štátneho rozpočtu, prípadne z fondov Európskej únie alebo od príspevkov právnických alebo fyzických osôb, ale aj z príspevkov medzinárodných inštitúcií a bankových úverov.

6.3 Monitorovanie a hodnotenie

Monitorovanie plnenia programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce bude procesom zameraným na sledovanie tak kvalitatívnych ako aj kvantitatívnych zmien pomocou vybraných ukazovateľov, cieľom ktorého bude získavanie o skutočnom stave opatrení zameraných na zlepšenie úrovne života obyvateľov v obci.

Základným zdrojom údajov pre monitorovanie budú žiadosti o poskytnutie nenávratného finančného prostriedku ako aj údaje z jednotlivých čiastkových projektov.

Monitorovacia správa sa predkladá príjemcom pomoci a obsahuje účtovnú závierku príjemcu pomoci a reálne hodnoty merateľných ukazovateľov výstupu a výsledku realizovaných projektov.

V rámci monitoringu sa nesmie zabúdať na prostriedky vrátane zúčtovacích dokladov, ktoré vstupujú do procesu finančného riadenia, a obsahujú sumy tak oprávnených ako aj neoprávnených výdavkov projektu, dátumy prijatia a zaúčtovania žiadosti o platbu na platobnej jednotke.

Hodnotenie je vykonávané pravidelne za účelom merania efektivity výstupov k daným cieľom v rámci programu. Vykonáva sa v priebehu realizácie jednotlivých čiastkových projektov a po ich ukončení. Posudzuje sa hlavne vecná stránka projektu a prípadné vzniknuté problémy. Riešenie prioritných problémov sa posudzuje použitím kritérií voči stanoveným ukazovateľom a tvorí podklady pre analýzu prípadných rizík do budúceho obdobia.

Nevyhnutnou podmienkou monitoringu je organizačné a metodické zabezpečenie riešenia problémov na operatívnej úrovni a ich vyplývajúce zmenové riadenie.

Monitorovanie plnenia programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce bude obsahovať nasledujúce činnosti:

-
- systematické zbieranie vybraných informácií súvisiacich s realizáciou strategických cieľov
 - spracovanie porovnávacích a tematických analýz, príprava priebežných správ poukazujúcich na stupeň realizácie v hlavných oblastiach spoločenského a hospodárskeho života
 - vyhodnotenie dosiahnutých výsledkov ako popis stupňa realizovaných cieľov
 - vyhodnotenie súladu medzi prijateľnými cieľmi a opatreniami a dosiahnutými výsledkami

Uvedené činnosti uskutočnené v procese monitorovania umožnia zhodnotiť postup v realizácii plánovaných úloh.

ZÁVER

Praktická realizácia tohto dokumentu vychádza aj zo spracovaného dokumentu **„Dlhodobá vízia a stratégia rozvoja slovenskej spoločnosti do roku 2030“** spracovanej Ekonomickým ústavom Slovenskej akadémie vied. Jedná sa o časť „Formovanie súdržnej spoločnosti a vytváranie predpokladov na dôstojný život všetkých občanov, kde sa uvádza**Štvrtý populačný segment** je zamestnaný v marginalizovanom sektore, ktorý zahŕňa firmy okrajového charakteru, / ako je to v prípade katastrálneho územia Jarovnice a Močidl'any/, zväčšia trpiace prevádzkovými a platobnými problémami.

Piatym populačným segmentom je skupina ekonomicky neaktívna, ktorá najmä v dospelom veku je vo väčšine prípadov odkázaná na zdroje sociálneho štátu /znova je to prípad tohto katastrálneho územia Jarovnice a Močidl'any/. Je zrejmé, že možnosti štátu sú značne obmedzené, ak však štát nedokáže uplatniť svoj vplyv a pomoc v takýchto oblastiach a ponechá ich na trhových silách, tak vývoj spoločnosti sa bude uberať podľa scenára vynútených zmien, to znamená, že nedôjde k zlepšeniu sociálneho štátu a tým aj zvýšeniu zamestnanosti a zlepšeniu životných podmienok tejto odkázanej skupiny obyvateľstva, ale k zvyšovaniu rozdielov medzi jednotlivými vrstvami obyvateľstva a približovaniu sa strednej vrstvy k chudobným vrstvám. To jednoznačne znamená zvyšovanie chudoby.

Z uvedených dôvodov je nutné pre realizáciu tohto dokumentu, ako aj ostatných dokumentov obce / územný plán obce/ spojiť tieto 2 populačné segmenty a realizovať plánované úlohy s priamou účasťou občanov obce a súkromného sektora jestvujúceho, alebo doplneného v rámci vzájomnej spolupráce a tým aj vzájomnej pomoci .

Zásadným a správnym momentom pre rozvoj obce, bolo zabezpečenie spracovania strategických dokumentov obcou Jarovnice, ako je územný plán obce s jeho záväznou a smernou časťou, Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce do roku 2030 a podrobnej štúdie. Tieto dokumenty zreteľne poukazujú a určujú čo je potrebné v obci ponechať a čo zmeniť a dobudovať, aby sa samotná obec v tomto regióne mohla rozvíjať tým správnym smerom.

Na všetky aktivity určené pre rozvoj obce, uvedené v týchto dokumentoch sú potrebné finančné prostriedky . Je samozrejmé, že samotná obec nie je schopná takéto

vysoké investície sama zabezpečiť, ani zrealizovať. Preto po spracovaní a schválení uvedených dokumentov musí pre ich realizáciu vstúpiť do tohto procesu štát za pomoci finančných prostriedkov z EŠF. Je to povinnosťou štátu, ktorá vyplýva už zo spomínanej vízie a stratégie rozvoja slovenskej spoločnosti, ktorú dal sám vypracovať a schváliť štát. Podkladom pre dokumenty zabezpečené obcou bol práve dokument vypracovaný Ekonomickým ústavom SAV s návrhom rozvoja nášho štátu do roku 2030.

Pre naplnenie plánovaných úloh a pre preukázanie svojej maximálnej snahy o rozvoj svojej obce, môže ešte obec zabezpečiť vytvorenie takzvanej medzi sektorovej spolupráce a to v prvom rade založením podniku obce so súkromnou spoločnosťou výrobného charakteru a vo vytvorení partnerstva medzi subjektami verejnej správy, štátnej správy a súkromného sektora, čo bude viesť k zabezpečeniu koordinovaného priebehu aktivít od začiatku celého procesu, pričom následne všetky problémy s tým spojené prechádzajú výlučne na obec a spoločnú výrobnú spoločnosť založenú obcou.

Táto obecná spoločnosť musí následne pôsobiť, ako prosperujúca výrobná spoločnosť, ktorá dokáže nie len uživiť a udržať zamestnanosť, ale v neposlednom rade aj prinášať zisky pre samotnú obec svojim ďalším kvalitným prístupom a odborným marketingom.

Zainteresovaním súkromnej, verejnej a štátnej sféry na realizácii aktivít, ktorej základ tvorí vzájomná spolupráca, má za následok vytvorenie základného predpokladu na zrealizovaní plánovaných úloh a to účelné, cielené a v neposlednom rade aj koordinované prepojenie služieb zamestnanosti s poskytovaním sociálnych služieb, ktoré tvoria základný predpoklad zlepšenia situácie v obci so zreteľom na nezamestnaných obyvateľov.

Musí byť vytvorené také prepojenie služieb zamestnanosti a sociálnych služieb, aby toto prepojenie viedlo ku komplexnej zmene v prístupe obyvateľstva k rozvoju svojej obce, ktorej výsledkom by bola motivácia zamestnanosti a ochrany a tvorby životného prostredia obce v ktorej žijú a pracujú.

Z dôvodov nízkej kvalifikovanosti obyvateľstva, ktoré je uvedené v štatistických údajoch tohto dokumentu, ako aj vo SWOT analýze, je vytvorenie spoločného obecného podniku so súkromnou spoločnosťou nevyhnutnosťou určenou

na zamestnanie tejto skupiny obyvateľstva, pretože aj napriek akejkolvek snahe, sa prevažná časť obyvateľstva nemá možnosť inde zamestnať.

Zvýšenie zamestnanosti obyvateľov obce je zásadným predpokladom na naplnenie stanovených cieľov. Je nutné už do výučbových programov zahrnúť taký učebný proces, aby sa od základnej školy pripravovali na budúce pracovné aktivity, ktoré sú dostupné v tomto regióne a ktoré vytvorí spoločný obecný podnik a ktorý zamestná od začiatku vlastných obyvateľov obce z radou produktívnej skupiny občanov.

Takýmto spôsobom je možné naplniť stanovené ukazovatele a ciele tohto, ako aj ostatných územno-plánovacích dokumentov pre jej rozvoj a zlepšenie životnej úrovne obyvateľstva v obci.

Pri úspešnom zvládnutí tohto programu s pomocou orgánov štátnej správy a financií vyčlenených z európskych štrukturálnych fondov, ktorých je dostatok a ktoré sa adresne nevyužívajú, /naopak, v tomto prípade budú viditeľné/ majú presnú adresnosť a dávajú možnosť obci – verejnej správe, realizovať práve takéto činnosti, ktoré potrebujú a následne sami, vlastnou výrobnou spoločnosťou, získavajú ďalšie finančné zdroje, potrebné pre rozvoj obce. Práve týmto je preukázaná návratnosť vloženia finančných prostriedkov a udržateľnosť projektov pre jednotlivé aktivity obce. Systém vyčleňovania finančných prostriedkov bude na takéto aktivity, ktoré sú viditeľné, majú perspektívu a vychádzajú z podrobne spracovaných a schválených územno-plánovacích dokumentoch. Práve týmto je preukázaná návratnosť vloženia finančných prostriedkov a udržateľnosť jednotlivých etáp realizačných projektov. Bez pomoci orgánov štátnej správy sa to však nedá uskutočniť, pričom sa jedná v pomere k výsledkom a prínosom projektu, o zanedbateľné finančné čiastky.

Každá časť realizácie bude rozpracovaná s podrobným komentárom a rozpočtom, zdrojmi financovania, merateľnými ukazovateľmi a očakávaným dopadom jednotlivých projektov po ukončení ich postupnej realizácie.

Tieto úlohy bez vytvorenia obecného výrobného podniku by neboli možné, vzhľadom na vysokú náročnosť a množstvo úloh, ktoré z realizácie jednotlivých projektov vyplynú, ako aj štátnej pomoci prostredníctvom jednotlivých operačných programov, určených práve na takéto aktivity.

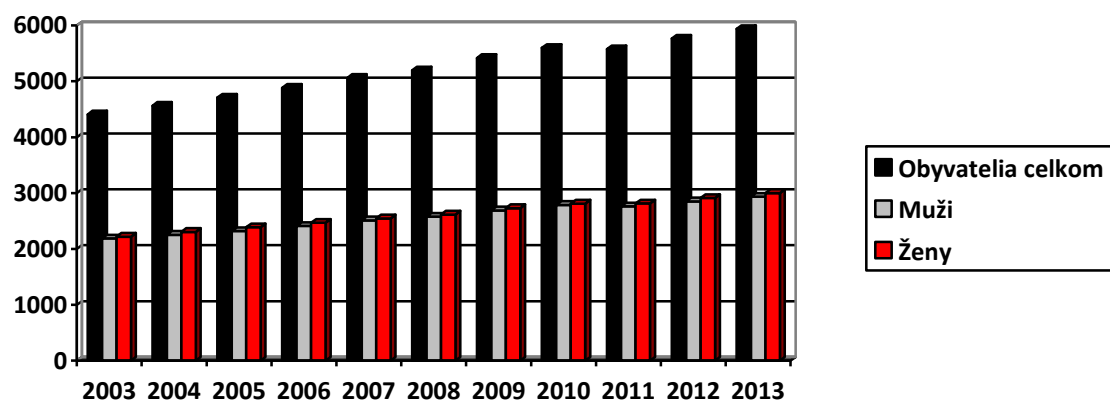
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

- [1] http://www.geoportal.sk/files/kn/register_ku.pdf
- [2] <http://www.jarovnice.ocu.sk/-historia>
- [3] <http://romovia.sme.sk/c/7163563/ako-vyzeral-zivot-romov-na-sarisi-zaciatkom-minuleho-storocia.html>
- [4] Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky. Národný plán regionálneho rozvoja Slovenskej republiky. Bratislava 2001. 169 s.
- [5] Dlhodobá vízia rozvoja slovenskej spoločnosti /Ekonomický ústav SAV/

Prílohy

Príloha A: CD médium – Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce v elektronickej podobe, prílohy v elektronickej podobe.

Príloha B: Demografické údaje

Príloha B Demografické údaje obce Jarovnice, Zdroj ŠÚ SR, upravil: STAMAP, s. r. o.

Rok	Po- hla- vie	Počet obyv. k 31.12.	v tom vo veku						Prie- merný vek	Index star- nutia
			predprod.	produkt.	poprod.	predprod.	produkt.	poprod.		
			absolútne			v %				
2013	Muži	2 934								
	Ženy	3 001								
	Spolu	5 935								
2012	Muži	2 852	1 302	1 474	76	45,65	51,68	2,66	22,00	5,84
	Ženy	2 911	1 278	1 499	134	43,90	51,49	4,60	22,79	10,49
	Spolu	5 763	2 580	2 973	210	44,77	51,59	3,64	22,40	8,14
2011	Muži	2 762	1 255	1 429	78	45,44	51,74	2,82	22,07	6,22
	Ženy	2 813	1 234	1 452	127	43,87	51,62	4,51	22,73	10,29
	Spolu	5 575	2 489	2 881	205	44,65	51,68	3,68	22,40	8,24
2010	Muži	2 786	1 287	1 386	113	46,20	49,75	4,06	21,70	8,78
	Ženy	2 812	1 220	1 377	215	43,39	48,97	7,65	22,74	17,62
	Spolu	5 598	2 507	2 763	328	44,78	49,36	5,86	22,22	13,08
2009	Muži	2 689	1 241	1 336	112	46,15	49,68	4,17	21,68	9,02
	Ženy	2 729	1 186	1 330	213	43,46	48,74	7,81	22,68	17,96
	Spolu	5 418	2 427	2 666	325	44,80	49,21	6,00	22,19	13,39
2008	Muži	2 579	1 184	1 292	103	45,91	50,10	3,99	21,68	8,70
	Ženy	2 616	1 153	1 257	206	44,07	48,05	7,87	22,60	17,87
	Spolu	5 195	2 337	2 549	309	44,99	49,07	5,95	22,14	13,22
2007	Muži	2 513	1 149	1 271	93	45,72	50,58	3,70	21,56	8,09
	Ženy	2 547	1 129	1 213	205	44,33	47,62	8,05	22,61	18,16
	Spolu	5 060	2 278	2 484	298	45,02	49,09	5,89	22,09	13,08
2006	Muži	2 412	1 112	1 206	94	46,10	50,00	3,90	21,56	8,45
	Ženy	2 470	1 097	1 161	212	44,41	47,00	8,58	22,67	19,33
	Spolu	4 882	2 209	2 367	306	45,25	48,48	6,27	22,12	13,85
2005	Muži	2 319	1 041	1 178	100	44,89	50,80	4,31	21,89	9,61
	Ženy	2 389	1 076	1 099	214	45,04	46,00	8,96	22,71	19,89
	Spolu	4 708	2 117	2 277	314	44,97	48,36	6,67	22,31	14,83
2004	Muži	2 255	1 003	1 151	101	44,48	51,04	4,48	21,79	10,07
	Ženy	2 307	1 033	1 063	211	44,78	46,08	9,15	22,77	20,43
	Spolu	4 562	2 036	2 214	312	44,63	48,53	6,84	22,28	15,32
2003	Muži	2 187	969	1 114	104	44,31	50,94	4,76	21,81	10,73
	Ženy	2 219	985	1 020	214	44,39	45,97	9,64	22,94	21,73
	Spolu	4 406	1 954	2 134	318	44,35	48,43	7,22	22,38	16,27